การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ

พิชามญชุ์ กาหลง[1]
วิราวรรณ ฉายรัศมีกุล[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ โดยมีตัวแปรองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐอันได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วม และ 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้ค้ากับภาครัฐจำนวน 400 ราย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

ผลการศึกษาพบว่า การจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการตรวจสอบจากหลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 เป็นองค์ประกอบที่แท้จริง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย Chi-Square = 0.213, df = 2, χ^2/df = 0.1542, p-value = 0.7285, CFI = 0.954, TLI = 0.969, RMSEA = 0.064, SRMR = 0.030

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การจัดซื้อจัดจ้าง ธรรมาภิบาล ผู้ค้ากับภาครัฐ

[1] สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

[2] สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Confirm Factor Analysis in the Good Governance of Procurement Process of Suppliers.

Pichamon Kalong[1]
Wirawan Chayrassameegul[2]

Abstract

This study aims to 1) To study the level of good governance of procurement process of suppliers with variables such as: The Rule of Law, Morality, Accountability, Responsibility, Economy and Participation. and 2) to analyze the components of good governance and to investigate the concordance of good governance of Procurement Process of Suppliers. There were 352 participants used as a sampling group and were selected by using a stratified random sampling technique.

The results showed that the good governance of Procurement Process of Suppliers was high level. The factors were The Rule of Law, Morality, Accountability, Responsibility, Economy and Participation with All six factors were high level. Finally, the research results indicated that good governance of Procurement Process of Suppliers consisted of six factors. In order of factor loading they were: The Rule of Law, Morality, Accountability, Responsibility, Economy and Participation. The model in accordance was fit with the empirical data with Chi-Square = 0.213, df = 2, χ^2/df = 0.1542, p-value = 0.7285, CFI = 0.954, TLI = 0.969, RMSEA = 0.064, SRMR = 0.030

Keywords: Confirm Factor Analysis / Good Governance / Procurement Process / Supplier

[1] Institute for Innovative Learning, Mahidol University, Salaya, Putthamonthon, Nakhon Pathom

[2] Institute for Innovative Learning, Mahidol University, Salaya, Putthamonthon, Nakhon Pathom

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ

พิชามญชุ์ กาหลง[1]
วิราวรรณ ฉายรัศมีกุล[2]

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบริบทของประเทศไทยยุคปัจจุบันย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่าได้มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในภาครัฐมาระยะหนึ่งแล้ว โดยสังเกตจากการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐนั้น จะให้ความสำคัญกับหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งในทางปฏิบัติของภาครัฐนั้นได้กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าหรือบริการจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการใช้งานและก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นสำคัญ โดยต้องทำให้มั่นใจได้ว่าได้รับสินค้าที่มีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานด้วยราคาและระยะเวลาที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขที่ดีที่สุด ดังนั้นแล้วภาครัฐจึงต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องปฏิบัติต่อผู้ค้า (Supplier) อย่างเป็นธรรม จะต้องกระทำโดยเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ผู้ค้าแข่งขันเสนองานอย่างเป็นธรรม โดยในทางปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานนั้น เจ้าพนักงานต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุตามที่กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดอย่างเคร่งครัด ด้วยความสุจริตและโปร่งใสภายใต้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ค้าที่ยื่นข้อเสนอในงานนั้น ๆ ไม่ว่าในทางใดทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา โดยระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ได้คำนึงถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอย่างสังเกตเห็นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่มีนักวิชาการได้วิเคราะห์ไว้น่าสนใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่มีบทบัญญัติสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลแต่รูปแบบการกำหนดบทบัญญัตินั้นได้ถูกวางไว้ในมาตราต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้แยกกำหนดในบทบัญญัติเป็นการเฉพาะเรื่องธรรมาภิบาลแต่อย่างใด จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (พัชฌา จิตรมหึมา, 2562) ซึ่งการที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ไม่ได้ระบุเรื่องหลักธรรมาภิบาลไว้ให้ชัดเจนนี้เอง จึงอาจจะเป็นปัญหาในทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานได้เช่นกัน

ประเด็นต่อมาในแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับงานจัดซื้อจัดจ้างนั้นจะต้องปฏิบัติและคำนึงถึงข้อปฏิบัติดังนี้ 1) ความคุ้มค่าในการจ่ายเงิน (Value for Money) คือการจัดหาพัสดุโดยมุ่งเน้นคุณภาพสินค้า 2) ความโปร่งใส (Transparency) คือต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุอย่างเปิดเผยและเปิดโอกาสให้

[1] สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
[2] สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม 3) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าทุกครั้งเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างต่อเนื่อง 4) ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน (Accountability) คือต้องมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ (มนัส แจ่มเวหา และ โกมล จิรชัยสุทธิกุล, 2559, น.6) ซึ่งเห็นได้ว่าแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐและผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัตินั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักสำคัญ แต่ก็ยังพบว่าในปัจจุบันยังคงมีการตรวจพบการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตมากมายทั้งที่ตรวจสอบได้ดำเนินคดีแล้วและยังอยู่ระหว่างดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเหตุการณ์ทุจริตส่วนใหญ่เป็นการกระทำโดยเจ้าพนักงาน ผู้บริหารหน่วยงาน โดยเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทเอกชนซึ่งเป็นผู้ค้า และพบว่าส่วนใหญ่เป็นการทุจริตโครงการก่อสร้างทางอาคารและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2563) โดยเฉพาะการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ค้าโดยใช้วิธีการจัดซื้อจ้างโดยวิธีพิเศษก็เป็นช่องทางทุจริตหนึ่งที่ทำให้ภาครัฐเสียผลประโยชน์ เมื่อถึงเวลาตรวจรับงาน ผู้ค้าจึงมักจะเตรียมค่าใช้จ่ายในการตรวจรับงานในรูปแบบเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่ารับรองให้แก่กรรมการตรวจรับ ตลอดจนอาจมีค่าใช้จ่ายในการเร่งการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่รีบเร่งตั้งเรื่องให้เสร็จโดยเร็ว และหลาย ๆ ครั้งที่มีการพบเจอว่าผู้ค้าส่งมอบครุภัณฑ์ในราคาถูกจริงแต่คุณภาพสินค้าต่ำกว่ามาตรฐาน และใช้งานได้ไม่นานก็ชำรุด ปัญหาที่หนักสุดคือเรื่องการฮั้วประมูล เพราะผู้ค้าส่วนใหญ่มักจะรู้จักกันดีและรู้ว่าจะสู้ราคากันอย่างไร ทำให้ภาครัฐมักได้สินค้าที่มีราคาสูงกว่าปกติโดยไม่รู้ตัว (ธราพงศ์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และตวงทอง สินชัย, 2563, น.318) ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่าเพราะเหตุใดการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างของรัฐนั้นมักจะเกิดจากบุคลากรภาครัฐทั้ง ๆ ที่ผลประโยชน์จากการทุจริตนั้นไปตกอยู่กับผู้ค้าเอกชนและผู้ค้าเอกชนมีธรรมาภิบาลในการค้าจริงหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ เพื่อนำตัวแปรต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อจะได้ทำความเข้าใจองค์ความรู้ใหม่และนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ โดยมีตัวแปรองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ อันได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วม
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลวิจัยทำให้ได้ทราบระดับของการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐเพื่อนำไปใช้ประเมินถึงสถานการณ์ปัจจุบัน และนำไปปรับปรุงแก้ไขเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อไป
2. ผลวิจัยทำให้ได้ทราบองค์ประกอบที่แท้จริงของการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ จากหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป

สมมติฐานทางการวิจัย

H_0 : โมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

H_1 : โมเดลตามสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การพัฒนาโมเดลสมมติฐาน

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของหลักธรรมาภิบาล และมีผลการตรวจสอบว่าสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการพัฒนาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

Table 1 Show the Theoretical Framework

ธรรมาภิบาล	จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต (2559)	ทรงลักษณ์ ณนคร และ กัญญดา (2557)	ผจงสุข เนียมประดิษฐ์ และคณะ (2558)	รินทร์ชิสา เกล็ดประทุมกานต์ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต (2563)	ความถี่
การยึดหลักนิติธรรม	✓		✓	✓	3
การยึดหลักคุณธรรม	✓	✓		✓	3
การยึดหลักความโปร่งใส	✓	✓	✓		3
การยึดหลักความรับผิดชอบ และการตอบสนอง	✓		✓	✓	3
การยึดหลักความคุ้มค่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	✓	✓	✓	✓	4
การยึดหลักความมีส่วนร่วม และความเสมอภาค	✓		✓	✓	3
การยึดหลักการบริหารทรัพยากรบุคคล		✓			1
การยึดหลักคุณภาพการบริการ		✓			1
การยึดหลักฉันทามติ			✓		1
การยึดหลักกระจายอำนาจ				✓	1

จากตารางกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการพัฒนาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยจึงเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่สูงมาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาโมเดลสมมติฐานของการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การยึดหลักนิติธรรม 2) การยึดหลักคุณธรรม 3) การยึดหลักความโปร่งใส 4) การยึดหลักความรับผิดชอบ 5) การยึดหลักความคุ้มค่า และ 6) การยึดหลักความมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่มุ่งเน้นการศึกษาระดับของตัวแปรองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ที่พัฒนาขึ้นมาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีอันได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะศึกษาตัวแปรดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยได้บูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

Figure 1 The Research Conceptual Framework

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาระดับของตัวแปรองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ อันได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากมหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ MU-CIRB 2020/476.3012 โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ค้ากับภาครัฐที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ข้อมูลรวบรวมล่าสุด ณ พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 772,068 ราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) แยกตามประเภทการจดทะเบียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งตามสัดส่วนประชากร กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ผลการคำนวณกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ใช้ผู้ค้ากับภาครัฐ จำนวน 400 ราย การคัดเลือกใช้การเลือกแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลให้ครบตามจำนวนชั้นภูมิ แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทการจดทะเบียน
Table 2 Shows The Population Sample for The Study

ประเภทการจดทะเบียน	ประชากร (ราย)	สัดส่วน%	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
บริษัทจำกัด	582,979	75.51	302
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	187,811	24.33	97
บริษัทจำกัด มหาชน	1,278	0.16	1
รวมทั้งสิ้น	**772,068**	**100%**	**400**

ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า รวบรวมข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 สืบค้นได้ที่ https://www.dbd.go.th

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับของการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 6 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 18 ตัวแปร

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้หาคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือตัวแปรที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยการนำข้อคำถามที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งเนื้อหาและนิยามความหมายของคำของตัวแปรที่ต้องการวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เกณฑ์ในการพิจารณาจะใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ซึ่งหมายถึงข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการวัด โดยผลการพิจารณาข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อนั้นในแต่ละข้อได้ค่า IOC ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าเฉลี่ย IOC = 0.65 การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษาจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.935 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบสอบถามในการวิจัยมีความเชื่อมั่นสูง โดยมีรายละเอียดผลการทดสอบค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม
Table 3 Shows the results for the alpha coefficient test of the questionnaire

ชื่อตัวแปร	**ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha)**	**จำนวนคำถาม**
The Rule of Law	0.507	3
Morality	0.614	3
Accountability	0.560	3
Responsibility	0.550	3
Economy	0.655	3
Participation	0.658	3
Sum	0.935	18

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ค้ากับภาครัฐ โดยการติดต่อนัดหมายทางโทรศัพท์และการส่งจดหมายอิเล็คทรอนิกส์ไปยังฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดซื้อขององค์กรห้างร้านต่าง ๆ ตามรายชื่อ เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัย จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey Research)

การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยทำการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS/FW (Statistical Packages for the Social Science/ for Windows) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโดยใช้โปรแกรมสถิติชั้นสูง Mplus โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับของตัวแปรแฝงที่เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ อันได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึด

หลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วม ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลผลได้กำหนดความหมายของคะแนนออกเป็น 5 ระดับตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงระดับมากที่สุด โดยมีความกว้างของอันตรภาคชั้นห่างกัน 0.8

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรที่สังเกตได้ (Confirmatory factor analysis) ซึ่งในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้น ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรม Mplus ในการวิเคราะห์ และจะแสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์ตามดัชนีสำคัญที่นักวิจัยจะต้องใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลดังต่อไปนี้ (Hooper, D., Coughlan, J. and Mullen, M. R., 2008)

ตารางที่ 4 แสดงการอธิบาย Output ของโปรแกรม Mplus

Table 4 Shows Explain the Output of Mplus Program

ตาราง Output	คำอธิบาย
1.ค่า Chi-Square Test of Model Fit	ค่าไคสแคว์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล
Value	Chi-Square (χ^2) ต้องพิจารณาดัชนีอื่น ๆ ประกอบด้วย เนื่องจากความลำเอียงที่เกิดจากขนาดกลุ่มตัวอย่าง
Value/Degrees of Freedom	χ^2/df ควรมีค่าไม่เกิน 2
P-Value	ควรมีค่ามากกว่า 0.01 หรือ มากกว่า 0.05
2.ค่า RMSEA	ย่อมาจาก Root Mea Square Error of Approximation คือค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า
Estimate	RMSEA ควรมีค่าน้อยกว่า 0.07 อธิบายได้ดังนี้ 0.000-0.050 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก 0.051-0.080 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่อนข้างดี 0.081-0.100 = โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์น้อย มากกว่า 0.100 = โมเดลยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3.ค่า SRMR	ย่อมาจาก Standardized Root Mean Square Residual คือ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน
Value	ควรมีค่าน้อยกว่า 0.08
4.ค่า CFI และ TLI	Comparative Fit Index คือค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ ส่วน Tucker-Lewis Index คือค่าดัชนีของ Tucker-Lewis
CFI	ควรมีค่ามากกว่า 0.95
TLI	ควรมีค่ามากกว่า 0.95
5.STDYX Standardization	คือส่วนแสดงค่าตัวเลขที่นำไปเขียนกำกับเส้นในภาพโมเดล
Estimate	ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
6.R-SQUARE	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงหรือสัมประสิทธิ์การทำนาย
Estimate	R^2 ค่าต้องมีนัยสำคัญด้วย

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
Table 5 Shows General Information of Sample

n=400

ประเภทการจดทะเบียน	จำนวน	ร้อยละ
1.ประเภทการจดทะเบียน		
บริษัทจำกัด	302	75.51
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	97	24.33
บริษัทจำกัด มหาชน	1	0.16
2.ประเภทของกิจการ		
ขายสินค้า	184	46.00
รับจ้างก่อสร้าง	96	24.00
งานจ้างเหมาบริการ	80	20.0
ออกแบบ ที่ปรึกษา ควบคุมงาน	40	10.00
3.ระยะเวลาในการประกอบการ		
ไม่เกิน 5 ปี	54	13.5
6-10 ปี	212	53.0
11-15 ปี	120	30.0
16-20 ปี	12	3.0
21 ปี ขึ้นไป	2	0.5
4.วงเงินในการประมูลงานกับภาครัฐต่อปี		
ไม่เกิน 1,000,000 บาทต่อปี	4	1.0
1,000,001– 5,000,000 บาทต่อปี	12	3.0
5,000,001-10,000,000 บาทต่อปี	290	72.5
มากกว่า 10,000,000 บาทต่อปี	94	23.5

2. ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรแฝงที่เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ อันได้แก่ การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักความรับผิดชอบ การยึดหลักความคุ้มค่า และการยึดหลักความมีส่วนร่วม แสดงโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation) พบว่า การจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ประกอบทั้ง 6 พบว่า การยึดหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก การยึดหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก

การยึดหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก การยึดหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก การยึดหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก และการยึดหลักความมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรแฝงที่เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ
Table 6 Shows The Results of Level Analysis of Variables

การจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. การยึดหลักนิติธรรม						**4.11**	**0.52**	**ระดับมาก**
1.1 ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่หน่วยงานภาครัฐได้กำหนดไว้	164 (41.0)	194 (48.5)	42 (10.5)	-	-	4.31	0.65	ระดับมากที่สุด
1.2 ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ภาครัฐกำหนดนั้นมีความเหมาะสม	54 (13.5)	276 (69.0)	70 (17.5)	-	-	3.96	0.56	ระดับมาก
1.3 หน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วย มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้	110 (27.5)	210 (52.5)	80 (20.0)	-	-	4.08	0.69	ระดับมาก
2. การยึดหลักคุณธรรม						**4.12**	**0.64**	**ระดับมาก**
2.1 หน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วย เปิดโอกาสให้ร้องเรียนหากเกิดความไม่ยุติธรรม	154 (38.5)	158 (39.5)	88 (22.0)	-	-	4.17	0.76	ระดับมาก
2.2 หน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วย มีการให้บริการผู้ค้าอย่างเอื้ออำนวย ใส่ใจในการให้บริการอย่างเป็น	82 (20.5)	230 (57.5)	88 (22.0)	-	-	3.99	0.65	ระดับมาก
2.3 การให้การตอบสนองที่ทันการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในเวลาที่ทันการ	158 (39.5)	166 (41.5)	76 (19.0)	-	-	4.21	0.74	ระดับมากที่สุด
3. การยึดหลักความโปร่งใส						**4.11**	**0.55**	**ระดับมาก**
3.1 ผู้ค้าสามารถร้องเรียนได้หากพบเห็นการกระทำผิดของภาครัฐ	152 (38.0)	200 (50.0)	48 (12.0)	-	-	4.26	0.66	ระดับมากที่สุด
3.2 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐในช่องทางที่เปิดเผยแบบสาธารณะ	98 (24.5)	228 (57.0)	74 (18.5)	-	-	4.06	0.65	ระดับมาก
3.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินเลือกผู้ค้ามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	76 (19.0)	246 (61.5)	78 (19.5)	-	-	4.01	0.62	ระดับมาก

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรแฝงที่เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ (ต่อ)
Table 6 Shows The Results of Level Analysis of Variables

การจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. การยึดหลักความรับผิดชอบ						**4.07**	**0.69**	**ระดับมาก**
4.1 หน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วย มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงไปตรงมาถูกต้องครบถ้วน	160 (40.0)	138 (34.5)	102 (25.5)	-	-	4.15	0.80	ระดับมาก
4.2 หน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วยมีความตรงต่อเวลา	106 (26.5)	180 (45.0)	114 (28.5)	-	-	4.02	0.74	ระดับมาก
4.3 หน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วยมีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	122 (30.5)	178 (44.5)	100 (25.0)	-	-	4.06	0.74	ระดับมาก
5. การยึดหลักความคุ้มค่า						**4.03**	**0.63**	**ระดับมาก**
5.1 ส่งมอบสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ	122 (30.5)	178 (44.5)	98 (24.5)	2 (0.5)	-	4.05	0.75	ระดับมาก
5.2 ส่งมอบสินค้าและบริการครบตามจำนวน	106 (26.5)	190 (47.5)	102 (25.5)	2 (0.5)	-	4.00	0.74	ระดับมาก
5.3 ช่วยให้ภาครัฐประหยัด	122 (30.5)	182 (45.5)	96 (24.0)	-	-	4.07	0.74	ระดับมาก
6. การยึดหลักการมีส่วนร่วม						**4.04**	**0.72**	**ระดับมาก**
6.1 เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สอบถามรายละเอียด	140 (35.0)	150 (37.5)	110 (27.5)	-	-	4.08	0.79	ระดับมาก
6.2 เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่เสนอแนะทักท้วง	90 (22.5)	200 (50.0)	110 (27.5)	-	-	3.95	0.71	ระดับมาก
6.3 รับฟังปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ค้า	148 (37.0)	138 (34.5)	114 (28.5)	-	-	4.09	0.81	ระดับมาก
ผลรวม						**4.08**	**0.53**	**ระดับมาก**

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรที่สังเกตได้ (Confirmatory factor analysis) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ พบว่า ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ (Good Governance) ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุว่าตัวแปรแฝงทั้ง 6 ตัวแปรประกอบด้วย การยึด

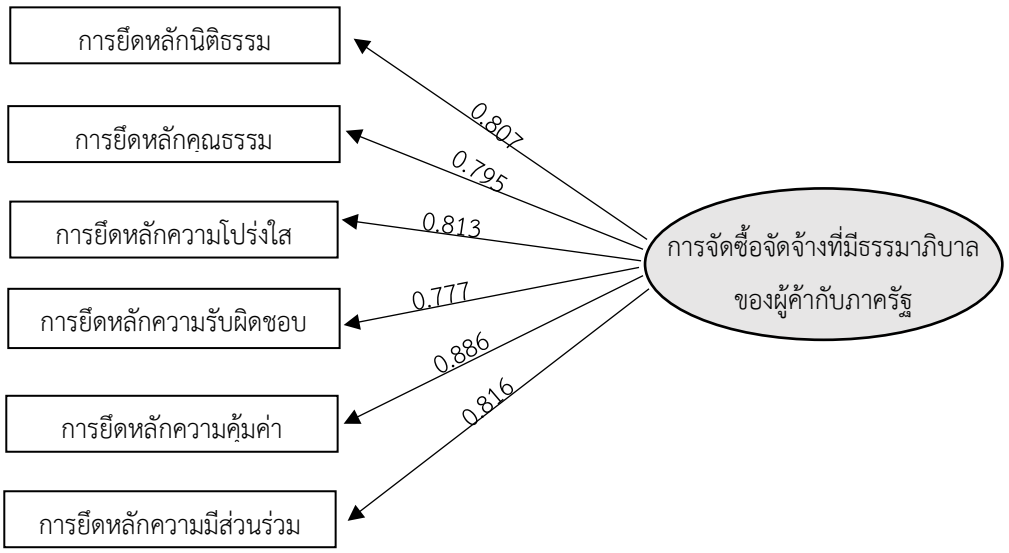
หลักนิติธรรม (The Rule of Law) การยึดหลักคุณธรรม (Morality) การยึดหลักความโปร่งใส (Accountability) การยึดหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) การยึดหลักความคุ้มค่า (Economy) และการยึดหลักความมีส่วนร่วม (Participation) เป็นองค์ประกอบที่แท้จริง แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ
Table 7 Shows The Results of the Confirmatory Factor Analysis of Variables

ตัวแปร	β	R^2	ดัชนีความสอดคล้องของโมเดล	ผลการพิจารณา
การยึดหลักนิติธรรม	0.807	0.652	Chi-Square (χ^2) = 0.213	
การยึดหลักคุณธรรม	0.795	0.632	df = 2	
การยึดหลักความโปร่งใส	0.813	0.661	P-value = 0.7285	ผ่านเกณฑ์
การยึดหลักความรับผิดชอบ	0.777	0.603	χ^2/ df = 0.1542	ผ่านเกณฑ์
การยึดหลักความคุ้มค่า	0.886	0.785	RMSEA = 0.064	ผ่านเกณฑ์
การยึดหลักความมีส่วนร่วม	0.816	0.666	SRMR = 0.030	ผ่านเกณฑ์
			TLI =0.969	ผ่านเกณฑ์
			CFI =0.954	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าเมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าแบบจำลองโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า Chi-Square = 0.213 ค่า P-value = 0.7285 ที่องศาอิสระเท่ากับ 2 แปลว่าค่า Chi-Square ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ ทำให้ยอมรับสมติฐาน H_0 ว่าโมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความกลมกลืนนี้ยังเห็นได้ชัดเจนจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน Comparative Fit Index (CFI = 0.954) และค่า Tucker-Lewis Index (TLI = 0.969) และค่า Standardized Root Mean Square Residual คือ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR = 0.030) มีค่าเข้าใกล้ศูนย์

สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 6 ตัว พบว่า การยึดหลักความคุ้มค่ามีค่าสูงที่สุดเท่ากับ 0.886 รองลงมา การยึดหลักความมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.816 การยึดหลักความโปร่งใสเท่ากับ 0.813 การยึดหลักนิติธรรมเท่ากับ 0.807 การยึดหลักคุณธรรมเท่ากับ 0.795 การยึดหลักความรับผิดชอบเท่ากับ 0.777 ตามลำดับ สามารถแสดงแบบจำลองโมเดลการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐได้ดังภาพที่ 2

Chi-Square = 0.213, df = 2, χ^2/df = 0.1542, p-value = 0.7285, CFI = 0.954, TLI = 0.969, RMSEA = 0.064, SRMR = 0.030

ภาพที่ 2 แสดงแบบจำลองโมเดลการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐ

Figure 2 The Good Governance of Procurement Process of Suppliers Model

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่หากวิเคราะห์ในรายละเอียดย่อยแล้ว มีประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็นที่สามารถหยิบยกมาชี้ให้เห็นข้อสังเกตได้ โดยเมื่อพิจารณาที่หลักความรับผิดชอบนั้นจะพบว่า มีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 25.5 ที่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วย มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงไปตรงมาถูกต้องครบถ้วนในระดับปานกลาง มีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 28.5 ที่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วยมีความตรงต่อเวลาในระดับปานกลาง มีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 25.0 ที่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วยมีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับปานกลาง ที่กล่าวมานี้สะท้อนให้เห็นถึงว่ายังคงมีการปิดบังข้อมูลจากหน่วยงานรัฐอยู่ และถ้าจะพิจารณาในหลักการมีส่วนร่วมซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ค้าก็ยังพบรายละเอียดย่อยว่า มีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 27.5 ที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สอบถามรายละเอียดในระดับปานกลาง มีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 27.5 เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่เสนอแนะทักท้วงในระดับปานกลาง มีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 28.5 ที่รับฟังปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ค้าในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงว่าผู้ค้าบางรายยังขาดเรื่องการให้ความร่วมมือกับภาครัฐนั่นเอง ที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้ถ้าหากผู้ประกอบการยังไม่มีธรรมาภิบาลที่เข้มแข้ง โดยจากข้อมูลการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ชี้มูลความผิดไปแล้วนั้นพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากเจ้าหน้าที่และผู้บริหารของรัฐนั้น และจากผลการวิจัยที่ออกมาครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ค้ากับภาครัฐโดยภาพรวมมีธรรมาภิบาลระดับมาก แต่ที่ผ่านมาก็มีหลักฐานเชิงลึกในงานวิจัยของ ธราพงศ์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และตวง

ทอง สินชัย (2563) ที่พบช่องทางทุจริตของผู้ค้ากับภาครัฐซึ่งทำให้ภาครัฐเสียผลประโยชน์ โดยมีการจ่ายค่าใช้จ่ายในการตรวจรับงานในรูปแบบเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่ารับรองให้แก่กรรมการตรวจรับ มีการจ่ายค่าดำเนินงานเพื่อกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่รีบเร่งตั้งเรื่องให้เสร็จโดยเร็ว เป็นต้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ยอมรับสมติฐาน H_0 ว่าโมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงปฏิเสธสมมติฐานทางเลือก H_1 ที่เคยตั้งไว้ในตอนต้นว่าโมเดลตามสมมติฐานไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐทั้ง 6 ตัวแปรประกอบด้วย การยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) การยึดหลักคุณธรรม (Morality) การยึดหลักความโปร่งใส (Accountability) การยึดหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) การยึดหลักความคุ้มค่า (Economy) และการยึดหลักความมีส่วนร่วม (Participation) โดยทั้ง 6 ตัวแปรเป็นองค์ประกอบที่แท้จริง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย Chi-Square = 0.213, df = 2, χ^2/df = 0.1542, p-value = 0.7285, CFI = 0.954, TLI = 0.969, RMSEA = 0.064, SRMR = 0.030 โดยโมเดลที่ศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับโมเดลของจักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต (2559) และยังพบความสอดคล้องกับโมเดลของ รินทร์ชิสา เกล็ดประทุมกานต์ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต (2563) อีกด้วย

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่า การยึดหลักความคุ้มค่ามีค่าสูงที่สุด รองลงมาการยึดหลักความมีส่วนร่วม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายของหน่วยงานภาครัฐสามารถมั่นใจได้ว่าผู้ค้ากับภาครัฐนั้นมีการส่งมอบสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพครบตามจำนวนที่สั่ง และยังช่วยให้ภาครัฐประหยัดอีกด้วย สอดคล้องกับ มนัส แจ่มเวหา และ โกมล จิรชัยสุทธิกุล (2559) ที่ได้อธิบายถึงหลักการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐว่าจะต้องมีความคุ้มค่าในการจ่ายเงิน (Value for Money) การจัดหาพัสดุโดยมุ่งเน้นคุณภาพสินค้า มีความโปร่งใส (Transparency) คือต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุอย่างเปิดเผยและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน (Accountability) คือต้องมีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่า การยึดหลักความคุ้มค่ามีค่าสูงที่สุด รองลงมาการยึดหลักความมีส่วนร่วม การยึดหลักความโปร่งใส การยึดหลักนิติธรรม การยึดหลักคุณธรรม การยึดหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายของหน่วยงานภาครัฐสามารถมั่นใจได้ว่าระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในปัจจุบันนี้ทำให้ผู้ค้ากับภาครัฐนั้นมีการส่งมอบสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพครบตามจำนวนที่สั่ง และยังช่วยให้ภาครัฐประหยัดอีกด้วย

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 6 ตัวประกอบด้วย การยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) การยึดหลักคุณธรรม (Morality) การยึดหลักความโปร่งใส (Accountability) การยึดหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) การยึดหลักความคุ้มค่า (Economy) และการยึดหลักความมีส่วนร่วม (Participation) เป็น

องค์ประกอบที่แท้จริงของหลักธรรมาภิบาล ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับการแก้ไขการบัญญัติกฎหมาย ควรพิจารณาให้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลเป็นการเฉพาะเรื่องหลักธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนาธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำข้อค้นพบที่เป็นจุดอ่อนไปสู่การวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ซึ่งพบว่ามีจำนวนผู้ค้ากับภาครัฐถึงร้อยละ 25.5 ที่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วย มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงไปตรงมาถูกต้องครบถ้วนในระดับปานกลาง มีร้อยละ 28.5 ของผู้ค้ากับภาครัฐที่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วยมีความตรงต่อเวลาในระดับปานกลาง มีร้อยละ 25.0 ของผู้ค้ากับภาครัฐที่เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่ไปติดต่อด้วยมีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับปานกลาง มีร้อยละ 27.5 ของผู้ค้ากับภาครัฐที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สอบถามรายละเอียดในระดับปานกลาง มีร้อยละ 27.5 ของผู้ค้ากับภาครัฐเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่เสนอแนะทักท้วงในระดับปานกลาง และร้อยละ 28.5 ของผู้ค้ากับภาครัฐที่รับฟังปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้ค้าในระดับปานกลาง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลของผู้ค้ากับภาครัฐเพื่อค้นหาข้อมูลเชิงลึกโดยใช้ประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงการคลัง. (2560). *ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ : กรมบัญชีกลาง.

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 5(1), น.126-156.

ทรงลักษณ์ ณ นคร และกัญญดา ประจุศิลป. (2557). การพัฒนาแบบประเมินธรรมาภิบาลในองค์การพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(2), น. 225-231.

ธราพงศ์ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และตวงทอง สินชัย. (2563). การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), น. 311-323.

ผจงสุข เนียมประดิษฐ์ และคณะ. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. *วารสารครุศาสตร์*, 43(2), น. 35-46.

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134 (ตอนที่24ก), 13-54.

พัชณา จิตรมหึมา. (2562). *วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในประเด็นการกำหนดหลักธรรมาภิบาลและแนวทางในการสร้างความโปร่งใสตามกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ. บทความเชิงวิเคราะห์กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ*, กรุงเทพฯ: กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, น. 1-29.

มนัส แจ่มเวหา และ โกมล จิรชัยสุทธิกุล. (2559). การปฏิรูประบบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐแนวใหม่. *จุลนิติ*, 13(5), น. 1-25.

รินทร์ชิสา เกล็ดประทุมกานต์ และพงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2563). อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), น. 13-26.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2563). *เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด*. สืบค้น 12 ตุลาคม 2563, จาก https://www.nacc.go.th/naccCulIncul/naccCulpability.php

Hooper, D., Coughlan, J. and Mullen, M. R. (2008). "Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit." .*The Electronic Journal of Business Research Methods,* 6 (1), pp. 53 - 60